

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”

"Aprob"

Directorul Centrului de Excelență în Educație Artistică
„Ștefan Neaga”,

Dr. Perju Gheorghe

"11" octombrie 2017

Curriculum la disciplina

S.03.O.021 Armonia (grupa) I

Specialitatea
21560 Muzicologie

Calificarea
265237 Muzicolog (studii medii)

Chișinău, 2017

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului EuropeAid/133700/C/SER/MD/12
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autori:

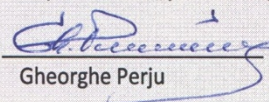
Ivancenco Valentina, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”;

Manoila Iana, profesor, grad didactic I, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Aprobat de:

Consiliul metodic-stiințific al Centrului de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Director

Gheorghe Perju

"11" octombrie 2017

Recenzenți:

Butucel Zinona, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”;

Rusu Angela, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	5
III. Competențele profesionale specifice modulului	6
IV. Administrarea modulului	6
V. Unitățile de învățare	6
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	10
VII. Studiu individual ghidat de profesor.....	10
VIII. Lucrările practice recomandate	12
IX. Sugestii metodologice	13
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	14
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	18
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	18

I. Preliminarii

Statutul Curriculumului. Curriculumul modular *Armonia (grupa) I* este un document normativ și obligatoriu pentru pregătirea specialiștilor în domeniul de formare profesională *Arte*, specialitatea *Muzicologie*, în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar.

Actualul Curriculum asigură procesul de predare-învățare-evaluare a cursului de *Armonia (grupa) I* și este conceput astfel încât să permită profesorilor posibilitatea de a-și elabora o strategie eficientă de organizare a demersului educațional.

Obiectul de studiu al disciplinei *Armonia*, care este o ramură a muzicologiei, un domeniu important în educația și instruirea unui muzician profesionist, reprezintă o știință a muzicii care se bazează pe multiple laturi ale acesteia: cea practică și teoretică, aplicativă și fundamentală, creatoare, interpretativă și receptivă, diacronică și sincronă, cognitivă și educativă, etică și estetică.

În cadrul disciplinei *Armonia (grupa) I* elevii vor fi asimilați cu informații despre arta muzicală, fiind prezentată ca un fenomen specific între alte elemente ale limbajului muzical, ce formează aspectul individual al unei creații. Privită ca disciplină relativ tânără, modernă, *Armonia* ocupă un loc deosebit de important în educare și instruire în învățământul muzical artistic.

În Curriculumul modular este inclus acel material care este considerat mai necesar, ce are ca scop familiarizarea elevilor cu disciplina respectivă. Pe parcursul predării acestui curs se va pune accentul pe aspectul muzical-educativ în raport cu cel muzical-instructiv. În expunerea materialului tematic sunt introduse unele considerații teoretice din alte domenii ale muzicologiei care formează un tot întreg al științei ca: teoria muzicii, organologia, teoria formelor muzicale, folclor, literatura muzicii etc. Acestea însă, se vor demonstra în conformitate cu necesitățile sesizării fenomenelor creației muzicale la nivel de armonie.

Armonia (grupa) I oferă viitorilor specialiști oportunitatea operării cu un limbaj muzical-teoretic universal. Prin intermediul lui se vor nota, descifra, analiza, citi și reda o creație muzicală, câștigând echivalența între activitatea de recunoaștere și cea artistică, orientată spre formarea unui specialist apt să răspundă cerințelor actuale ale învățământului european.

Cunoștințele teoretice acumulate vor fi utile pentru activitatea practică a viitorului muzicolog și vor aprofunda competențele în domeniul artei muzicale.

Funcțiile Curriculumului. Funcțiile de bază ale Curriculumului sunt:

- Act normativ al procesului de predare, învățare, evaluare și certificare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- Reper pentru proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe competențe;
- Competență de bază pentru elaborarea manualelor tipărite, manualelor electronice, ghidurilor metodologice, testelor de evaluare.

Beneficiarii Curriculumului. Curriculumul este destinat:

- Profesorilor din instituția de învățământ profesional tehnic postsecundar;

- Autorilor de manuale și ghiduri metodologice;
- Elevilor care își fac studiile la specialitatea în cauză;
- Membrilor comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării, dobândite în contexte non-formale și informale.

Scopul. Acest curriculum formează la elevi un nivel înalt de cunoștințe speciale în domeniul *Muzicologiei* și dezvoltă capacități de a expune argumentat idei concrete, de a poseda o gândire logică și analitică. Modulul dezvoltă competențe artistice, oferă posibilitatea de a motiva studierea specialității prin dezvoltarea unor concepții și sarcini complexe. Disciplina în cauză va forma la viitorii muzicologi cunoștințe și abilități necesare pentru a analiza, sesiza, asimila fenomenele muzicale, urmărind tendința de formare a competențelor la specialitate. Compatibilitatea Curriculumului va fi ajustată cu strategiile europene din domeniul educației, care conduc la formarea competențelor indispensabile unei societăți democratice.

Unitățile de curs, ce în mod obligatoriu certifică disciplina până la demararea procesului de instruire a modului în cauză sunt:

S. 01.O.017 *Teoria muzicii I;*

S.01. O. 019 *Aplicarea elementelor notației muzicale I;*

S.02. O.018 *Teoria muzicii II;*

S.01. O. 020 *Aplicarea elementelor notației muzicale II.*

II. Motivația, utilitatea modului pentru dezvoltarea profesională

Problemele fundamentale trasate în cadrul Curriculumului *Armonia (grupa) I* necesită înțelegerea, aprofundarea și gestionarea fenomenelor muzicale actuale, ce contribuie la formarea competențelor profesionale prin elaborarea de proiecte, utilizarea unor principii și metode bine cunoscute în domeniu.

Activitățile didactice la *Armonia (grupa) I* se vor realiza în cadrul orelor de contact direct și studiul individual ghidat de profesor.

Unitatea cursului permite elevilor adaptarea la nivelul cognitiv pentru:

- a opera cu concepții și noțiuni specifice;
- a utiliza creativ elementele studiate;
- a o avea ca suport în activitatea muzicală practică, interpretativă, științifică sau didactica muzicală.

Studiul disciplinei se implică la mod direct, asupra utilizării cunoștințelor de bază, contribuie la însușirea, explicarea și interpretarea unor tipuri variate de concepte, situații, procese etc.

Importanța cunoștințelor și deprinderilor obținute în cadrul valorificării disciplinei, reprezintă componenta majoră a oricărui nucleu funcțional din structura educației artistice postsecundare, cu perspectiva de perfecționare a studiilor prin programe de licență, masterat și doctorat în instituția superioară de profil.

Disciplinele de specialitate, printre care *Armonia (grupa)*, își propun să pregătească *muzicologi* cu competențe corespunzătoare, asigurându-le viitorilor absolvenți o integrare în condiții avantajoase.

Complexitatea de discipline incluse în planul de învățământ contribuie la formarea unor muzicieni cu o temeinică pregătire muzical-teoretică constituind o garanție a calității actului didactic. Elevii de la specialitatea *Muzicologie* beneficiază pe parcursul studiilor de numeroase facilități de afirmare prin participări la manifestări științifice, concursuri de profil, olimpiade.

Actualmente, specialitatea *Muzicologie* este una din cele mai dificile și solicitate pe piața muncii prin oportunitățile pe care le oferă în calitate de: profesori ai disciplinelor muzical-teoretice în școlile de muzică și arte, redactori ai emisiunilor muzicale, prezentatori ai diverselor activități din cadrul edificiilor culturale, lectori etc.

III. Competențele profesionale specifice modului

Cunoștințele obținute la *Armonia (grupa)* I sunt predestinate explicării unor variate tipuri de concepte, situații, procese sau proiecte asociate domeniului descifrării artei muzicale precum:

- CS1. Aprecierea valorică a disciplinei *Armonia* și interacțiunea ei cu celelalte discipline;
clasificarea elementelor de limbaj armonic;
- CS2. Prezentarea grafică a elementelor limbajului armonic în recunoașterea auditivă și corelarea lor cu activitatea practică;
- CS3. Relevarea expresivității elementelor limbajului armonic utilizate în creațiile muzicale;
- CS4. Integrarea elementelor limbajului armonic studiate în aplicații specifice de recunoaștere, reproducere, notare;
- CS5. Demonstrarea însușirii temeinice a informației teoretice în realizările practice proprii;
- CS6. Corelarea efectului expresiv al lucrărilor audiate cu elementele limbajului armonic studiat;
- CS7. Înțelegerea diverselor elemente ale limbajului armonic studiat și semnificația acestora în structura creației muzicale.

IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite	
	Total	Contact direct				
		Prelegeri	Practică			Lucrul individual
III	60	15	30	15	examen	2

V. Unitățile de învățare

Notă: Actualmente, în uzul științific (referitor la terminologie), intră și inovațiile savanților occidentali (români, polonezi, germani etc.) Totodată, se manifestă tendința de a găsi în domeniul teoriei muzicii un echilibru dintre lexicul tradițional și cel nou.

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
1. Conceptul unității de curs la Armonie. Acordurile. Clasificarea acordurilor.		
UC1. Aprecierea valorică a disciplinei <i>armonia</i> și interacțiunea ei cu celelalte discipline; clasificarea elementelor de limbaj armonic	1.1 Termenul Armonie și semnificația lui. Sensul general și cel special muzical. 1.2 Date istorice despre apariția și dezvoltarea armoniei. 1.3 Rezonanța naturală, etimologia acordului. Modul și tonalitatea, noțiuni generale. 1.4 Acordurile. Clasificarea acordurilor.	A.1 Expunerea conținutului tematic. A.2 Lecție introductivă cu scopul reflectării problemelor teoretice fundamentale necesare studierii armoniei. A.3 Aprofundarea datelor teoretice și celor practice cu privire la clasificarea acordurilor.
2. Armonia pe patru voci. Sistemul funcțional al trisonurilor principale.		
UC2. Prezentarea grafică a elementelor limbajului armonic în recunoașterea auditivă și corelarea lor cu activitatea practică	2.1 Armonia pe patru voci. Premizele istorice; 2.2 Aranjarea vocilor conform partiturii corale; 2.3 Dublările de sunet în trisonuri; 2.4 Pozițiile melodice și pozițiile armonice ale trisonurilor principale; 2.5 Interdicțiile; 2.6 Funcționalitatea sunetului în cadrul acordului și funcționalitatea acordului în cadrul tonalității; 2.7 Sistemul funcțional al trisonurilor 2.8 Raporturile dintre trisonurile principale și cele secundare; 2.9 Denumirea turațiilor armonice.	A.4 Aprofundarea datelor teoretice și celor practice referitor la: aranjarea acordurilor pe patru voci (exerciții scrise , analiza armonică, interpretare la pian); A.5 Formarea turațiilor armonice autentice; A.6 Formarea turațiilor armonice plagale; A.7 Formarea turațiilor armonice complete.
3. Înlănțuirea trisonurilor principale.		
UC3. Relevarea expresivității elementelor limbajului armonic utilizate în creațiile muzicale	3.1 Noțiuni generale; 3.2 Mișcarea simultană și cea separată a vocilor; 3.3 Înlănțuirea armonică; 3.4 Înlănțuirea melodică; 3.5 Interdicțiile; 3.6 Discursul muzical (perioada, propoziția, cadențele).	A.8 Aprofundarea datelor teoretice și celor practice cu privire la înlănțuirea armonică a trisonurilor principale; A.9 Înlănțuirea melodică ale trisonurilor principale; A.10 Interpretările înlănțuirilor dintre acorduri la pian; A.11 Aprecierea înlănțuirii acordurilor în exemplele muzicale.
4. Armonizarea melodiei cu trisonurile principale.		
UC4. Integrarea elementelor limbajului armonic studiat în aplicații specifice de recunoaștere, reproducere, notare	4.1 Structura temelor propuse pentru armonizare; 4.2 Unele etape și indicații metodice ale armonizării melodiei ce conțin: fixarea funcțiilor, armonizarea primului și ultimului acord, înlănțuirea consecutivă a acordurilor; varierea înlănțuirilor; aspectul metro – ritmic; poziția acordului, linia basului; interdicțiile; păstrarea logică a turațiilor armonice; notației corecte etc.	A.12 Aprofundarea datelor teoretice și celor practice cu privire la discursul muzical; A.13 Armonizarea melodiei cu trisonurile principale (exerciții scrise); A.14 Armonizarea melodiei cu trisonurile principale prin interpretarea la pian; A.15 Analiza unor exerciții special formate cu acest scop sau fragmentelor muzicale cu

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
	<p>4.3 Repetarea acordurilor;</p> <p>4.4 Tehnica repetării acordurilor:</p> <p>a) fără schimbarea poziției armonice,</p> <p>b) cu schimbarea poziției armonice;</p> <p>c) mișcării la interval de cvartă;</p> <p>4.5 Salturile de terță la soprano;</p> <p>4.6 Salturile de terță la tenor;</p> <p>4.7 Cadențele și varietățile lor;</p> <p>4.8 Cbartsextacordul carențial: definiția, notarea, condițiile metrice, dublarea sunetului;</p> <p>4.9 Acordurile ce precedă și urmează cvartsextacordul cadențial.</p>	<p>determinarea înlănțuirii acordurilor;</p> <p>A.16 Dobândirea priceperii de utilizare practică a repetării acordurilor în exerciții scrise, interpretarea la pian și analiza armonică;</p> <p>A.17 Utilizarea practică a datelor teoretice cu privire la salturile de terță la soprano și tenor în exerciții scrise, interpretarea la pian, analiza armonică;</p> <p>A.18 Dezvoltarea capacității de recunoaștere și utilizare a varietăților cadențiale și cvartsextacordului cadențial;</p> <p>A.19 Dobândirea priceperii de apreciere a varietăților cadențiale.</p>
5. Armonizarea basului.		
UC5. Demonstrarea însușirii temeinice a informației teoretice în realizările practice proprii	<p>5.1 Basul cifrat (basso continuo) - premise istorice;</p> <p>5.2 Notarea contemporană a basului cifrat;</p> <p>5.3 Unele etape și indicații metodice ale armonizării basului ce conțin: notarea funcțiilor, alegerea poziției armonice și cele melodice ale acordului; corelarea înlănțuirii armonice și melodice; alternarea mișcării line cu salturi și viceversa; includerea repetării acordului și salturilor de terță la soprano și tenor; diversificarea mișcării ascendente cu cea descendentă și viceversa etc.</p>	<p>A. 20 Înțelegerea, aprofundarea datelor teoretice și celor practice însușite la curs cu privire la armonizarea basului;</p> <p>A.21 Dobândirea priceperii de armonizare a basului în scris ;</p> <p>A.22 Armonizarea basului cifrat la pian.</p>
6. Sextacordurile și cvartsextacordurile trisonurilor principale.		
UC6. Corelarea efectului expresiv al lucrărilor audiate cu elementele limbajului armonic studiat	<p>6.1 Noțiuni generale; cifrajul sextacordurilor trisonurilor principale; dublările de sunete;</p> <p>6.2 Aranjarea sextacordului în zece variante; pozițiile armonice (strînsă, largă, mixtă);</p> <p>6.3 Înlănțuirea trisonului cu sextacordului și viceversa în raport de cvartă și cvintă fără salturi;</p> <p>6.4 Înlănțuirea trisonului cu sextacordul și viceversa în raport de secundă fără salturi;</p> <p>6.5 Înlănțuirea a două sextacorduri în raport de cvartă și cvintă fără salturi;</p> <p>6.6 Înlănțuirea a două sextacorduri în raport de secundă fără salturi;</p> <p>6.7 Evitarea octavelor, cvintelor și</p>	<p>A.23 Înțelegerea datelor teoretice însușite la curs cu privire la înlănțuirea sextacordurilor principale fără salturi;</p> <p>A.24 Asimilarea și aplicarea practică a conținutului teoretic prin: armonizarea temelor în scris, interpretarea la pian, analiza unor fragmente muzicale;</p> <p>A.25 Aprofundarea datelor teoretice și practice cu privire la înlănțuirea sextacordurilor principale inclusiv cu salturile admise;</p> <p>A.26 Aprecierea salturilor formate la înlănțuirea</p>

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
	<p>unisonurilor paralele.</p> <p>6.8 Salturile care se formează la înlănțuirea trisonului cu sextacordul și viceversa sau a două sextacorduri.</p> <p>a) salturile primelor și cvintelor, armonizarea lor în mișcare ascendentă și cea descendentă;</p> <p>b) salturile mixte și armonizarea lor în mișcarea ascendentă și cea descendentă;</p> <p>c) octavele și cvintele ascunse.</p> <p>6.9 Cvarstextacordurile auxiliare și de trecere (de pasaj), noțiuni generale (definiția, notația, dublarea sunetului);</p> <p>6.10 Cvarstextacordurile auxiliare, conducerea vocilor;</p> <p>6.11 Cvarstextacordurile de pasaj, conducerea vocilor;</p> <p>6.12 Condițiile metrice ale cvarstextacordurilor auxiliare și celor de pasaj.</p>	<p>sextacordurilor în exerciții special formate sau fragmente muzicale;</p> <p>A.27 Realizarea temelor armonice cu aplicarea salturilor de primă, cvintă, mixte;</p> <p>A.28 Interpretarea la pian a salturilor propuse pentru armonizarea melodiei cu trisonurile și sextacordurile principale;</p> <p>A.29 Înțelegerea, aprofundarea datelor teoretice cu privire la varietățile cvarstextacordurilor;</p> <p>A.30 Dezvoltarea capacității de recunoaștere a cvarstextacordurilor în exemplele muzicale;</p> <p>A.31 Dobândirea priceperii de utilizare a cvarstextacordurilor auxiliare și celor de pasaj în temele propuse pentru armonizare și interpretare la pian.</p>
7. Acordul de septimă al dominantei (D7) cu răsturnări și rezolvări, cu sau fără salturi.		
<p>UC7.Înțelegerea diverselor elemente ale limbajului armonic studiat și semnificația acestora în structura creației muzicale</p>	<p>7.1 Cunoștințe preliminare; definiția, structura și notarea; bifuncționalitatea acordului de septimă în stare directă;</p> <p>7.2 Acordurile care pregătesc D7;</p> <p>7.3 Rezolvarea D7 complet și celui incomplet;</p> <p>7.4 Procedeele de introducere a septimei D7 în stare directă;</p> <p>7.5 Răsturnările septacordului de dominantă, cunoștințe preliminare, denumirea și notarea;</p> <p>7.6 Acordurile care pregătesc răsturnările acordului de septimă de dominantă;</p> <p>7.7 Rezolvările răsturnărilor acordului de septimă;</p> <p>7.8 Procedeele de aplicare a septimei în răsturnările D7;</p> <p>7.9 Repetarea D7 și a răsturnărilor lui;</p> <p>7.10 Salturile admise la rezolvarea acordului de septimă incomplet în stare directă și a răsturnărilor lui în tonică;</p>	<p>A. 32 Dezvoltarea capacității de formare și recunoaștere a acordului de septimă de dominantă în exemplele analizate;</p> <p>A.33 Dobândirea priceperii de aplicare a D7 în temele propuse pentru armonizare;</p> <p>A.34 Înțelegerea, aprofundarea capacității de formare și interpretare la pian a D7 în stare directă cu rezolvările acestuia.</p> <p>A.35 Însușirea, aprofundarea datelor teoretice studiate la curs cu privire la răsturnările D7 și rezolvările lor fără salturi;</p> <p>A.36 Dezvoltarea capacității de formare, intonare și aplicare în armonizarea temelor a răsturnărilor D7 fără salturi;</p> <p>A.37 Dobândirea priceperii de utilizare a salturilor admise la rezolvarea răsturnărilor D7 în interpretare la pian, armonizarea temei;aprecierea în exemplele muzicale analizate.</p>

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul individual
			Prelegeri	Practică/ Seminar	
1.	Conceptul unității de curs la Armonie Acordurile. Clasificarea acordurilor.	3	1	1	1
2.	Armonia pe patru voci. Sistemul funcțional al trisonurilor principale.	3	1	1	1
3.	Înlănțuirea trisonurilor principale. Armonizarea melodiei cu trisonurile principale - repetarea acordului - salturile de terță - cvartsextacordul cadențial	21	6	9	6
4.	Armonizarea basului.	3	1	1	1
5.	Sextacordurile și cvartsextacordurile trisonurilor principale.	15	3	9	3
6.	Acordul de septimă al dominantei (D7) cu răsturnări și rezolvări, cu sau fără salturi.	15	3	9	3
	Total	60	15	30	15

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
<i>1. Conceptul unității de curs la Armonie Acordurile. Clasificarea acordurilor.</i>			
1.1 Varietățile acordurilor; 1.2 Denumirea sunetelor în acord; 1.3 Starea directă și răsturnările acordurilor; 1.4 Analiza acordurilor în exemplele muzicii academice;	1.1 Studiu de caz 1.2 Studiu de caz 1.3 Studiu de caz	Comunicare Comunicare Comunicare	Săptămâna 2
<i>2. Armonia pe patru voci. Sistemul funcțional al trisonurilor principale</i>			
2.1 Dublarea sunetelor în trisonuri; 2.2 Poziția melodică ale trisonurilor; 2.3 Poziția armonică ale trisonurilor; 2.4 Modul. Sistemul funcțional al trisonurilor principale în tonalitatea majoră și minoră armonică; 2.5 Raporturile dintre trisonurile principale și secundare; sunetele comune; 2.6 Logica turațiilor armonice;	2.1 Proiect individual 2.2 Proiect individual 2.3 Proiect individual 2.4 Proiect individual 2.5 Proiect individual 2.6 Proiect individual 2.7 Proiect individual	Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului	Săptămâna 3

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
2.7 Formulele armonice și denumirile lor;		Demonstrarea proiectului	
3. Înălțuirea trisonurilor principale.			
3.1 Noțiuni generale; 3.2 Procedee de înălțuire a trisonurilor principale: a) înălțuirea armonică; b) înălțuirea melodică;	3.1 Proiect individual 3.2 Proiect individual	Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului	Săptămâna 4 Săptămâna 5
4. Armonizarea melodiei cu trisonurile principale.			
4.1 Structura temelor propuse pentru armonizare; 4.2 Semnificația armonizării melodiei (crearea unui acompaniament la tema propusă); 4.3 Unele mijloace, etape și indicații metodice ale realizării melodiei;	4.1 Referat 4.2 Proiect individual 4.3 Proiect individual	Comunicare Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului	Săptămâna 6 Săptămâna 7 Săptămâna 8
5. Armonizarea basului.			
5.1 Semnificația basului în efectuarea analizei armonice; 5.2 Descifrarea notației contemporane a basului cifrat; 5.3 Unele mijloace, etape și indicații metodice pentru armonizarea basului;	5.1 Studiul de caz 5.2. Studiul de caz 5.3 Proiect individual	Prezentarea studiului de caz Demonstrarea proiectului	Săptămâna 9
6. Sextacordurile și cvartsextacordurile trisonurilor principale.			
6.1 Dublarea sunetelor în sextacord și pozițiile lui armonice; 6.2 Aranjarea sextacordului în zece variante; 6.3 Înălțuirea sextacordului cu trisonul și viceversa sau a două sextacorduri în raport de cvartă, cvintă și secundă fără salturi; 6.4 Înălțuirea sextacordului cu trisonul și viceversa în raport de cvartă, cvintă și secundă utilizând salturile; 6.5 Cvatsextacordurile intermediare: a) auxiliare; b) de pasaj;	6.1 Proiect individual 6.2 Proiect individual 6.3 Proiect individual 6.4 Proiect individual 6.5 Proiect individual	Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului	Săptămâna 10 Săptămâna 11 Săptămâna 12
7. Acordul de septimă al dominantei (D7) cu răsturnări și rezolvări, cu sau fără salturi.			
7.1 Septacordul de dominantă, caracteristicile lui ; 7.2 Răsturnările acordului de septimă; 7.3 Pregătirile și rezolvările D7 și a răsturnărilor lui fără salturi; 7.4 Rezolvările D7 incomplet și a	7.1 Studiu de caz 7.2 Studiu de caz 7.3 Proiect individual 7.4 Proiect individual	Prezentarea studiului de caz Demonstrarea proiectului	Săptămâna 13 Săptămâna 14 Săptămâna 15

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
răsturnărilor D7 complet cu salturile admise în tonică.			

VIII. Lucrările practice recomandate

În cadrul unității de curs, prevăzute la lecțiile practice, sunt recomandate: rezolvarea unor situații - problemă, studiul de caz, dezbateri la diverse teme propuse de către profesor. Cu acest scop se propun variantele unor conținuturi pentru desfășurarea lor.

Nr.	Unități de învățare	Activitatea
1.	Armonia pe patru voci. Sistemul funcțional al trisonurilor principale	Obiective și exerciții scrise la temă; Interpretarea la pian;
2.	Înlănțuirea trisonurilor principale	Obiective și exerciții scrise la tema respectivă; Interpretarea la pian;
3.	Armonizarea melodiei cu trisonurile principale	Analiza structurii temei propuse pentru armonizare; Obiective și exerciții scrise referitoare la: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Armonizarea melodiei cu trisonurile principale; ▪ Repetarea acordului; ▪ Salturile de terță la soprano sau tenor; Interpretarea la pian a elementelor limbajului armonic studiat;
4.	Armonizarea basului	Obiective și exerciții; Armonizarea temei propuse la bas; Armonizarea basului cifrat la pian;
5.	Sextacordurile și cvartsextacordurile trisonurilor principale	Armonizarea temei cu sextacordurile trisonurilor principale (înlănțuirea fără salturi); Armonizarea temei cu sextacordurile trisonurilor principale (înlănțuirea cu salturi); Armonizarea temei cu cvartsextacordurile auxiliare sau de pasaj; Interpretarea la pian a succesiunilor și formulelor armonice cu utilizarea: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Trisonurilor și sextacordurilor trisonurilor principale fără salturi; ▪ Trisonurilor și sextacordurilor trisonurilor principale cu salturi; ▪ Cvartsextacordurilor auxiliare și de pasaj; Analiza exemplurilor muzicale din temele studiate;
6.	Acordul de septimă al dominantei (D7) cu răsturnări și rezolvări, cu sau fără salturi	Armonizarea temei aplicând D7 în stare directă; Armonizarea temei aplicând răsturnările D7 (fără salturi la rezolvarea în tonică); Armonizarea temei aplicând răsturnările D7 (cu salturi la rezolvarea în tonică); Dobândirea priceperii de utilizare a D7 și răsturnărilor lui (mișcare lină, cu salturi) în : <ul style="list-style-type: none"> ▪ Interpretare la pian; ▪ Analiza exemplurilor muzicale; ▪ Solfegiere.

IX. Sugestii metodologice

Curriculumul modular la *Armonia (grupa)* constituie un suport metodologic al cursului și are drept scop formarea și dezvoltarea competențelor profesionale ale elevilor din învățământul profesional tehnic postsecundar la specialitatea *Muzicologie*.

Pentru eficientizarea asimilării cunoștințelor la *Armonia (grupa)* se propune utilizarea metodelor de *predare-învățare* activ participative, printre avantajele cărora putem enumera următoarele:

- Centrarea pe elev și activitate;
- Accentuarea pe dezvoltarea gândirii, formarea aptitudinilor și a deprinderilor;
- Încurajarea participării elevilor, inițiativa și implicarea;
- Determinarea parteneriatului profesor-elev prin realizarea unei comunicații multidirecționale.

Se recomandă orientarea către metode bazate pe îndeplinirea unor sarcini de lucru, utilizându-se cu precădere rezolvarea unei game cât mai variate de aplicații practice și punându-se accent pe îndeplinirea cu exactitate și la timp a cerințelor sarcinilor de lucru. Realizarea proiectelor în cadrul activităților practice va urmări dezvoltarea abilităților de lucru în echipă.

Pentru aceasta se vor alege cele mai potrivite metode didactice: *descoperirea, discuția în grup, dezbateră/masa rotundă, studiul de caz, observația individuală etc.* În activitățile individuale, accentul se va pune pe studierea, analiza și sistematizarea materialului teoretic și practic în scopul îndeplinirii sarcinilor de lucru individual. Acestea vor fi prezentate în formă de argumentare scrisă, proiect elaborat, studiu de caz.

Adaptarea la noile cerințe cere modificarea metodelor și principiilor de lucru în auditoriu la unitatea de curs. În procesul de formare a abilităților, pentru educația și dezvoltarea capacităților la elevi se vor aplica:

- metode de transmitere și însușire a cunoștințelor (de comunicare, expositive, conversative etc.);
- metode de explorare și descoperire (directe, indirecte etc.);
- metode specifice învățământului muzical-artistic:
 - interactive de educație muzicală de predare-învățare;
 - ale acțiunii muzicale;
 - elaborării compoziției muzicale;
 - reflecției în contextul diverselor modalități de comunicare cu muzica;
 - orientării persoanei în mediul muzical.

Pentru facilitarea procesului de asimilare de către elevi a cunoștințelor, se recomandă consemnarea condițiilor de desfășurare a acțiunii didactice:

1. Organizarea activităților. Pentru buna organizare a procesului didactic ambii participanți necesită de a-și coordona activitățile. Sistematizarea eficientă a lecției influențează în mare măsură nivelul de formare a competențelor. Astfel, pe parcursul acestui proces se vor crea :

- condiții optime pentru buna colaborare dintre elev și profesor;
- un set de procese care duc la îmbunătățirea relațiilor dintre părți;

- un nivel de implicare a părților acționând în baza unor reguli și activități prestabilite.

2. *Selectarea adecvată a metodelor de instruire.* Pe lângă metodele de instruire și transmitere a cunoștințelor evocate anterior, se recomandă și cea de *problematizare*. Aplicarea acestei metode presupune parcurgerea unor etape: formularea problemei, studierea problemei, determinarea soluției și obținerea rezultatului final.

Conform acestei metode instruitul este pus în fața unor dificultăți create în mod deliberat și prin depășirea lor învață ceva nou. La crearea situațiilor de tip problemă se va ține cont de faptul că ea prezintă o dificultate pentru instruit, iar pentru a găsi soluția acesta va depune un efort intelectual.

Caracterul lecției la *Armonie (grupa) I* poate fi variat, având diferite aspecte, însă structura tradițională a ei se va axa pe următoarele *forme de activități* specifice obiectului:

1. Expunerea conținutului tematic;
2. Obiective și exerciții;
3. Interpretarea la pian a elementelor limbajului muzical armonic;
4. Analiza tematico-armonică a unui exercițiu, fragment sau creație muzicală în context sau separat.

Activități de învățare-evaluare:

Elementele constitutive a procesului de învățare-evaluare pot fi delimitate în contextul fiecărei lecții, în conformitate cu un anumit conținut, bazându-se pe diverse acțiuni:

- Explicarea comparată;
- Comentariile orale;
- Comunicarea impresiilor în scris sau oral;
- Audierea;
- Aprecierea valorică;
- Argumentarea;
- Comentarea afirmației.

Un rol important în însușirea și consolidarea materialului studiat îi revine **procesului de autoinstruire**. Această activitate se propune de a fi inclusă în planurile de lungă durată la disciplină, luând în considerație volumul și formele lucrului de sine stătător, cu repartizarea proporțională și evaluarea permanentă a tuturor formelor de activitate din cadrul lecției individuale la armonie.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Principalele atribuții ale evaluării la disciplina *Armonia (grupa) I* constau în măsurarea și autoreglarea eficientă a procesului de învățământ. Cu acest scop este necesar să se pună accentul pe :

- competențele achiziționate;
- progresul realizat;

- produsele activității elevilor.

Pentru a selecta cât mai multe date relevante, privitor la performanțele obținute de elevi, este oportun de a aplica metode și instrumente complementare de evaluare pe lângă cele tradiționale. Evaluarea asigură evidențierea cantității cunoștințelor dobândite, valoarea, nivelul, performanțele și eficiența acestora la un moment dat.

În cadrul disciplinei respective rămân în vigoare *metodele și tehnicile de evaluare* tradiționale precum:

- Chestionarea;
- Testele orale;
- Interogarea frontală;
- Testele scrise;
- Proiectul;
- Autoevaluarea;
- Metodele complementare etc.

Ele au drept scop final dezvoltarea la elevi a capacităților de sinteză și sistematizare a cunoștințelor, urmărind intenția de formare a abilităților și competențelor de comunicare prin utilizarea limbajului specific profesiei.

În valorificarea metodelor de evaluare este necesar să se țină cont de obiectivele sarcinilor și criteriile de evaluare a produselor solicitate la elevi. Pe lângă acestea, evaluarea îndeplinește și alte funcții:

- ✓ **de apreciere** a performanțelor atinse de elevi;
- ✓ **de diagnosticare** a deficiențelor de învățare a elevilor;
- ✓ **de prognoză** a performanțelor viitoare ale elevilor;
- ✓ **de feedback** continuu, care asigură îmbunătățirea permanentă a predării-învățării;
- ✓ **de selecție** a elevilor pentru participare la concursuri naționale și internaționale;
- ✓ **de formare** la elevi a imaginii de sine și a capacității de autoevaluare.

În conformitate cu metodele de evaluare, aplicate în cadrul disciplinei, este preferabil de a urma și anumite *etape de evaluare* care se bazează pe:

- ✓ Determinarea scopului evaluării;
- ✓ Determinarea criteriilor de evaluare;
- ✓ Elaborarea sau selectarea instrumentelor de evaluare (cu ce va fi colectată informația de constatare);
- ✓ Confruntarea informației acumulate cu criteriile prestabilite;
- ✓ Culegerea informației cu ajutorul instrumentelor de evaluare;
- ✓ Formularea recomandărilor pentru deciziile posibile.

Evaluarea curriculumului centrat pe competențe, propune transferarea accentului de pe evaluarea rezultatelor finale ale învățării asupra procesului de învățare. Spre deosebire de modelul *clasic* care impune evaluarea performanțelor finale ale elevilor, modernizarea ne orientează spre evaluarea bazată pe legătura dintre experiențele concrete din viață și ceea ce

se învață la lecție. Testul sau proba finală nu vor fi prioritare în motivația pedagogică. Clasamentul celor mai bune cunoștințe pot fi substituite și de o serie de alte activități ce vor încuraja *autoaprecierea* și *autosugestia*.

La acest compartiment se recomandă de a utiliza *metoda alternativă* de evaluare în cadrul lucrului individual al elevului și anume constituirea *portofoliului*. Alegerea elementelor ce formează portofoliul elevului este realizată de către profesor, astfel încât acestea să ofere informații concludente privind pregătirea, evoluția, atitudinea; sau de elev, pe considerente de performanțe, preferințe etc. Conținutul unui portofoliu este reprezentat de rezultatele la: lucrări practice, studiul individual, investigații, referate și proiecte, activitatea extracurriculară, chestionare de atitudini etc.

Extensia conceptului de evaluare de la *clasic* spre cel *constructiv* va urmări și **alte tipuri** de evaluare precum:

- ✓ autoevaluarea;
- ✓ evaluarea reciprocă;
- ✓ evaluarea dirijată de profesor.

La disciplina *Armonia (grupa) I* prin metodele tradiționale (obiectiv-directe) se va evalua:

- ✓ Volumul de cunoștințe teoretice, practice acumulate de elevi;
- ✓ Capacitatea de a interpreta la pian elementele limbajului teoretic studiate în cadrul disciplinei;
- ✓ Cunoașterea bazelor teoretice ale artei muzicale;
- ✓ Capacitatea de analiză/aplicare a cunoștințelor în activitate practică;
- ✓ Performanțele obținute în activitatea de învățare/predare/autoevaluare;
- ✓ Nivelul evoluției în dinamica aptitudinilor muzicale.

Însă prin metode complementare (intuitiv-indirecte) se vor aprecia:

- ✓ Atitudinea elevilor față de arta muzicală, profesia aleasă;
- ✓ Pasiunea pentru muzică;
- ✓ Activitatea extracurriculară;
- ✓ Nivelul general de cunoaștere a evenimentelor actuale: sociale, politice, economice, tehnologice, culturale etc.

Analizei armonice îi revine unul din cele mai importante locuri în studierea cursului *Armonia (grupa) I*. În datoria pedagogului este de a selecționa corect literatura didactică și de a aplica metoda cea mai rațională pentru efectuarea ei. Cu acest scop, pot fi recomandate pentru utilizare creațiile muzicale integrale sau fragmente din creații muzicale incluse în crestomații.

Unele aspecte și indicații metodice, referitoare la *analiza armonică*, utilizate mai frecvent în practica pedagogică sunt legate de:

- ✓ Aprecierea tonalității principale, a planului tonal și a devierilor tonal- modale;
- ✓ Examinarea cadențelor, clasificarea lor, relațiile reciproce și rolul oferit în arhitectura lucrării,
- ✓ Stabilirea corelațiilor dintre linia melodică și limbajul armonic;
- ✓ Aprecierea detaliată a acordurilor (poziția armonică și cea melodică, dublarea sunetelor, răsturnarea etc.), a succesiunilor armonice, raporturilor funcționale dintre acorduri, conducerii vocilor etc.
- ✓ Analiza unor interacțiuni între poziția armonică ale acordurilor și registru;

- ✓ Caracteristica pulsației armonice ce contribuie la formarea conținutului emotiv, legat de ritmică și tempoul creației;
- ✓ Aprecierea și explicarea sunetelor neacordice din melodie sau din acompaniament;
- ✓ Analiza facturii.

Modulul *Armonia (grupa) I* preconizează și o *probă scrisă*.

Exercițiile în scris(temă pentru realizare), se plasează printre formele tradiționale în cursul studierii obiectului. Acestui compartiment sunt consacrate mai multe cercetări și indicații metodice, unele din ele mai frecvent utilizate în practica pedagogică vor fi demonstrate în literatura de specialitate propusă la disciplină. Reieșind din principiile metodice de armonizare a melodiei (voce superioare sau basului) putem generaliza unele momente ale acestui proces.

- ✓ Exercițiul propus se interpretează (solfegiază) și se analizează ca structură după care se elaborează un plan de care ne conducem în lucru;

Variantă ce ține de: aprecierea și notarea cadenței; evidențierea unor turații armonice specifice; sublinierea salturilor și mișcărilor line; armonizarea integră a exercițiului, interpretarea exercițiului armonizat la pian sau solfegiat în ansamblu cu grupa pentru a audia varianta realizată sau pentru a introduce unele corecțiuni.

- ✓ La realizarea unei teme în scris sau la pian este necesar să fie bine încheată și analizată mișcarea naturală a liniei melodice la diferite voci, pe care o formează consunările armonice;
- ✓ Rezolvând un exercițiu pe patru voci (în stilul acordic sau omofono- acordic), trebuie de ținut permanent cont de faptul că vocilor exterioare (soprano și bas) le revine rolul conducător;
- ✓ Este necesar să se acorde o atenție deosebită și aspectului metro- ritmic al exercițiului. El joacă un rol important la repartizarea funcțională în măsură.
- ✓ Figurația melodică de care elevii iau cunoștință în cadrul analizei armonice, este notată de autor în temele pentru realizare. În datoria pedagogului intră de a le explica elevilor semnificația lor și procedeele de armonizare.

O altă formă de activitate în procesul de instruire, în perioada studierii cursului de *Armonia I* este **interpretarea la pian** a diverselor exerciții, formulelor armonice, succesiunilor de acorduri etc. Unele din ele mai frecvent utilizate în practica pedagogică sunt incluse în literatura de specialitate propusă la disciplină.

Pentru specialitatea *Muzicologie* este recomandată următoarea **variantă ce conține:**

formarea unui acord de la sunet sau în tonalitate (cu rezolvarea celor instabile); aprecierea și rezolvarea acordurilor propuse de profesor; interpretarea unor formule armonice din materialul teoretic studiat la moment (cadențelor, turațiilor de pasaj sau auxiliare); interpretarea unor succesiuni armonice mai desfășurate; unei propoziții sau perioadei monotonale cu utilizarea procedeeleor armonice diatonice; progresiilor; succesiunilor armonice după cifraj; armonizarea basului cifrat; armonizarea liniei melodice cifrate; armonizarea vocii superioare sau a basului fără indicațiile autorului sau ale pedagogului etc.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Denumire modul	Mijloace recomandate
Pentru orele teoretico-practice	Cabinet acustic, auditoriu cu mobilier, instrument muzical (pian), tablă cu rechizitele necesare, documente școlare (manuale, creații muzicale, caiete), registrul profesorului, mijloace tehnice etc.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Sursele bibliografice de bază

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată/procurată resursa
1.	Pașcanu A. <i>Armonia</i> . – București, 1994.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
2.	Pașcanu A. <i>Armonia</i> (manual pentru clasele a X-a, XI-a și a XII-a), - București, 1993.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
3.	Țurcanu L. <i>Armonia</i> . – Chișinău, 1983.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
4.	Țurcanu L. <i>Solfegiu</i> , p.II, Chișinău, 1987.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
5.	Алексеев Б. <i>Гармоническое сольфеджио</i> . – Москва, 1965.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
6.	Алексеев Б. <i>Задачи по гармонии</i> . – Москва, 1976.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
7.	Аренский А. <i>Сборник задач (1000) для практического изучения гармонии</i> . – Москва, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
8.	Берков В. <i>Пособие по гармоническому анализу</i> . – Москва, 1966.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
9.	Дубовский И., Евсеев С., Способин И., Соколов В. <i>Учебник гармонии</i> – Москва, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
10.	Лопатина Н. <i>Гармонические диктанты</i> . – Москва, 1987.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
11.	Максимов С. <i>Упражнения по гармонии на фортепиано</i> ч.1 – М. 1969, ч.2. – М., 1974.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
12.	Можжевелов Б. <i>Мелодии для гармонизации</i> . – Москва, 1982.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
13.	Мутли А. <i>Сборник задач по гармонии</i> . – Москва, 1979.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
14.	Мясоедова Н., Мясоедов А. <i>Пособие по игре на фортепиано в курсе гармонии</i> . – Москва, 1986.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
15.	Незванов Б., Лащенко А. <i>Хрестоматия по слуховому гармоническому анализу</i> . – Ленинград, 1967.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
16.	Привано Н. <i>Хрестоматия по гармонии</i> . (ч.1 Л, 1967, ч.2 Л, 1970).	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
17.	Скробкова О., Скробков С. <i>Хрестоматия по гармоническому анализу</i> . – Ленинград, 1978.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga

Surse bibliografice complementare

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată/procurată resursa
1.	Buciu D. <i>Armonie tonală</i> . Vol. 1-2. – București 1989, 1993.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
2.	Buciu D. <i>Elemente de scriitură modală</i> . – București, 1981.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
3.	Cocearova G., Melnic V. <i>Teoria armoniei</i> . Vol.I – Chișinău, Museum, 2001.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
4.	Cocearova G., Melnic V. <i>Teoria armoniei</i> . Vol.II – Chișinău, Museum, 2003.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
5.	Eftimescu F. Chiriac M. Pașcanu A. <i>Principii de armonie</i> . Vol.1 – București, 1958.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
6.	Gurov L. <i>Teme pentru lucrări scrise la cursul special de armonie</i> . – Chișinău, 1992.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
7.	Negrea M. <i>Tratat de armonie</i> . – București, 1958.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
8.	Rimski-Korsakov N. <i>Manual practic de armonie</i> (trad. de Iușceanu V.) – București, 1955.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
9.	Астахов А., Степанов А. <i>Практические задания по гармонии</i> . – Москва, 1968.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
10.	Барабашов В. <i>Практический курс гармонии</i> . ч.1 – Киев, 1967.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
11.	Берков В. <i>Гармония</i> . – Москва, 1970.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
12.	Берков В., Степанов А. <i>Задачи по гармонии</i> . – Москва, 1973.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
13.	Бершадская Т. <i>Лекции по гармонии</i> . – Ленинград, 1978.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
14.	Бершадская Т. <i>О методике преподавания гармонии в музыкальных училищах</i> . – Ленинград, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
15.	Григорьев С. <i>Теоретический курс гармонии</i> . – Москва, 1981.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
16.	Дмитревская К. <i>Сборник задач по гармонии</i> . – Ленинград, 1956.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
17.	Должанский А. <i>Краткий курс гармонии</i> . – Ленинград, 1968.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
18.	Зелинский В. <i>Курс гармонии в задачах</i> . – Москва, 1971.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
19.	Катуар Т. <i>Теоретический курс гармонии</i> (ч.1-2). – Москва, 1923-1924.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
20.	Конюс Т. <i>Пособие к практическому изучению гармонии</i> . – Москва, 1926.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
21.	Мюллер Т. <i>Гармония</i> . – Москва, 1976.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
22.	Мясоедов А. <i>Задачи по гармонии</i> . – Москва, 1971.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
23.	Мясоедов А. <i>Учебник по гармонии</i> . – Москва, 1980.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
24.	Соловьева Н. <i>Упражнения на фортепиано в курсе гармонии</i> . – Москва, 1989.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
25.	Степанов А. <i>Гармония</i> , – Москва, 1971.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
26.	Тюлин Ю., Привано Н. <i>Задачи по гармонии</i> . –	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga

	Москва, 1970.	
27.	Тюлин Ю., Привано Н. <i>Задачи по гармонии и образцы решения гармонических задач (ч.1-2).</i> – Москва, 1960.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
28.	Тюлин Ю., Привано Н. <i>Учебник гармонии.</i> – Москва, 1964.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
29.	Холопов Ю. <i>Гармонический анализ в 3-х частях.</i> – Москва, 1996.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
30.	Холопов Ю. <i>Задачи по гармонии.</i> – Москва, 1983.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga